

žilo je brez teh naravnost nemogoče, ker ti dokumenti (odpustnica in odhodnica) sami niso nič drugega kakor proizvod zakonitih naredb. Živahne debate, ki je sledila, so se udeležili tov.: Štrekelj, Vovk, Vendramin, Tomšič Franc, Grahl in Ravbar. — Predsednik se je nato zahvalil g. poročevalcu za poročilo.

Sklenilo se je tudi, da se bo pri vsi naši žepni suhi podpiralo kmečko stranko na deželi, ki so ji pri sreči tudi naši stanovski interesi. Podpirati pa jo hočemo tudi gmotno, t. j. z deleži za list „Naš Glas“. Kakova desetorica je že položila svoj obulus na žrtvenik, drugih 10 se je pa s podpisom obvezalo delež plačati o priliki.

Tovariši se pa čudijo, da se nobena kolegija ne odzove na apel glede kmečke stranke. „Saj gre tu le za denar in stanovsko korist, ne pa za politične stranke. Če nimajo tovarišice kot ženske političnih pravic“, pravijo tega jim mi moški nismo krivi, Boga naj hvalijo, da so proste onih političnih situacij in večkrt tudi smole, kot jo imajo njih stanovski sovorniki. Če ne morejo nas one moralno podpirati ter se družiti z nami v tem pogledu, naj nas podpirajo materialno, saj smo približno enako bogati.*

Razdelilo se je po seji kakih 20 izvodov not pevecem in pevkam za „Zavezeni“ koncert v Gorici, na kar se zaključil zborovanje za tek. šol. leto.

V programu začrtane pevske vaje so se vršile po kosilu v gostilnici g. Jos. Živca. Pelo se je lahko, zato je skrbel g. Živec s svojo izborna kapljico kakor z dobrim kosilom. V ceni je bil soliden, kakor vsak, ki zna računati z učiteljskimi žepi, ki simpatizira z učitelstvom ter mu je naklonjen. To bodi g. Živcu v zagotovilo, da smo bili pri njem sicer prvič, a brezdvomno ne zadnjič.

Politiški pregled.

* **Poslanska zbornica.** Dr. Ribár je vložil interpelacijo glede nabiranja in postopanja z izseljenci od strani Avstro-Američane. Minister za poljedelstvo Ebenhoch je odgovoril na Faidutičjevo interpelacijo glede varstva fur-lanskih kolonov proti odpovedim. Rekel je, da so preiskovanja zaključena ter da se uvede vrsta reform v interesu kolonov kakor v interesu gospodarjev. — Poslanec Hribar je govoril proti germanizaciji zlasti pri sodiščih.

* **Kranjski deželni zbor** se je sešel dne 19. t. m., da reši volilno reformo. — Začetkom seje stori obljubo poslanec dr. Žitnik, ki je bil začetkom letošnjega zasedanja zadržan na Dunaju kot član proračunskega odseka. — Deželni glavar naznanja, da je poslanec Gangl vložil nujni predlog, ki ga objavljamo na drugem mestu. Ker je poslanec Gangl sam podpisal ta nujni predlog in nima po opravljeniku določenih pet podpisov, izjavi deželni glavar, da more predlagatelj v razpravi govoriti v označenem smislu, ter staviti svoje predloge. — Dr. Šusteršič temeljuje predloženi načrt, ki izpreminja dosedanja deželni red in deželnozborni volilni red, in pravi, da je načrt ead kompromisa. Istotako se izjavlja prof. Barbo v imenu nemškega veleposvestva. Narodno-napredni poslanec dr. Triller govori v imenu narodno-napredne stranke. Govornik razpravlja najprej o zgodovinskih kompromisnih pogajanjih. Narodno-napredna stranka stoji principialno prejkoslej na stališču splošne in enake volilne pravice s proporcionalnim zistemom. Če je stranka za reformo v zmislu načrta, je to storila le Slovenstvu na ljubo, da brez boja dovoljuje večino v deželnem zboru „Slovenski ljudski Stranki“. Nadalje govori tudi o poostritvi poslovnega reda, za katerega hoče stranka vseeno glasovati vkljub raznim strogim določbam, da se izkaže kot pionir pravega parlamentarizma. — Poslanec Gangl se toplo zavzema za delavstvo, katerih zahteve niso izpolnjene v teh predlogih. Priznava se kot neizprosna privrženca splošne in enake volilne pravice, valed tega ne more glasovati za predlogo. Potem ko sta govorila še dr. Krek in dr. Šusteršič, so bili zakoni o izpremenitvi deželnega

reda in deželnega volilnega reda sprejeti v vseh treh branjih in z odklonitvijo nekaterih premijevalnih predlogov, in sicer v tretjem branju z vsemi proti glasu poslancea Gangla. Deželni glavar Šuklje se zahvaljuje za ravnokar sprejeto volilno reformo, na kar se deželni zbor odgodi.

* **Dunajski Čehi proti naučnemu ministru.** Grof Harrach je proti naučnemu ministru Marchetu, ker s praznimi izgovori odreka odlični češki šoli Komenskega pravico javnosti. V isti namen — zavrnitev izvajanja ministra v proračunskem odseku — so priredili dne 17. junija dunajski Čehi v „Narodnem domu“ v Fünfhausu dve obilno obiskani zborovanji, katerih se je udeležilo tudi nad 20 čeških poslancev različnih strank. Poslanec prof. Drtina, ki mu je bil poverjen referat, je ostro kritikalno postopanje naučnega ministra. Več poslancev je v ostrih besedah zahtevalo čeških šol na Dunaju in Nižjem Avstrijskem. Če že to povzdiga čoveka, da vidi, kako češki poslanci različnih strank skupno nastopajo, ko gre za skupno korist, pa mora rodoljubnega Slovence obhajati grenko čuvstvo, ko čuje, kako so ob tej priliki nastopili češki svečeniki, ako se namreč obenem spominjamo, kako vse drugače in žalostno je to pri nas. Duhovnika — poslancea dr. Horský in dr. Zaruba se nista prav nič menila za to, da se dr. Lueger in njegova družba nazivljejo krščansko-socialce, marveč sta brez pardona ožigosala postopanje te družbe. Pozivala sta češko prebivalstvo na odpor proti politiki dr. Luegerja ter sta izjavila, da postopanje proti češkimi šolskim otrokom na Dunaju ni ne krščansko in ne socialno. Sprejeta je bila resolucija, s katero zborovalci protestujejo proti izjavam naučnega ministra in zahtevajo na podlagi dejstva, da je najvišje sodišče že večkrat razsodilo, da je češki jezik na Nižjem Avstrijskem v deželi navaden jezik, naj se da Čehom primerno številu čeških javnih šol na Dunaju in na Nižjem-Avstrijskem. A dokler se to ne izvede, naj se vsaj šoli Komenskega na Dunaju podeli pravica javnosti in naj se češke šole na Dunaju vzdržujejo na stroške države. Resolucija prosi vse slovenske poslance, da podpirajo to zahtevo dunajskih Čehov.

* **V delu za narodnogospodarsko osvoboje** je doseženo sporazumljenje vseh strank na Goriškem. Cela dežela nastopi kakor en mož po jasnem načrtu, ki mora roditi najboljše uspehe. Vsa vodstva strank izdajo mi-gljaje, ki naj se jih vsak drži.

* **Davek na žganje.** Wekerle je konferiral na Dunaju z Beckom in Korytowskim o povišanju davka na žganje. Ogrska vlada je sklenila, da se zviša davek na žganje neglede na to, če to sklens avstrijski državni zbor ali ne. Avstrijska vlada še vedno upa, da sprejme avstrijski državni zbor zakon o povišanju davka na žganje še pred parlamentarnimi počitnicami. „Nemška narodna korespondenca“ poroča, da se namerava skleniti pooblastilna postava za nadaljnje pobiranje davka na žganje v sedanji visokosti.

* **Prvi shod češke realistiške stranke.** Češka napredna (realistiška) stranka, katere voditelj sta Masaryk in Drtina, ima dne 27. in 28. t. m. svoj shod v Pragi. Tu podajo voditelji stranke politični pregled od leta 1900 naprej. Sicer se bo shod baval sosebno z organizacijo stranke.

* **Statistika protestantizma.** Profesor Kottenbusch v Göttingenu je obelodanil statistiko protestantizma. Ta statistika kaže, da živi v Združenih državah 65 milijonov protestantov (vse skupno prebivalstvo šteje 79 mil.). Od 42 milijonov prebivalcev Angleške je 37 milijonov protestantov. V Nemčiji prihaja na 56 milijonov prebivalstva 35 milijonov protestantov. Na Francoskem je 700.000 protestantov, in sicer toliko kolikor jih je bilo pred 100 leti. Na vsem svetu je 180 milijonov protestantov, od teh jih 114 govori angleški jezik.

* **Vseslovenski visokoškolski shod** se bo po poročilu „Časa“ odložil na drugo leto. Pripravljalni odbor ima premalo denarnih sredstev na razpolago.

* **Vseučiliški štrajk** je končan. Prof. Wurmund je imenovan na nemško vseučilišče v Pragi. Klerikali so uprizorili silno gonjo, sedaj so jo dobili po nosu. Vse po zaslužnju!

Vestnik.

Deželni zbor kranjski. Naš tovariš poslanec je stavil nujni predlog, naj se uvede za dež. zbor volilna pravica po principu enakosti, splošnosti, direktnosti in tajnosti. Ta predlog pa imenuje „Slovenec“, ki sta mu urednika deželna poslanca dr. Lampe in dr. Žitnik — Tingl-Tangl! Jako duhovito in smešno obenem! Še ni dolgo tega, ko so se klerikali delali, kakor da bi ne bilo bolj navdušenih pristašev splošne in enake volilne pravice kakor so oni. No, časi se spreminjajo in sedaj klerikalni organ smeši tiste, ki se potegujejo za ista načela, ki so jih klerikali sami pred leti proglašali za edino spasonosna. „Slovenec“ pravi, da je prišel Gangl s svojim predlogom za sedem let prepozno. S tem menda hoče reči, da bi bil takšen predlog pred sedmimi leti v zbornici sprejet. Če so bili klerikali pred sedmimi leti o tem prepričani, potem se je čuditi, da niso takoj prišli na dan s takim predlogom! Deželni zbor bi imel v tem slučaju že leta in leta docela demokratski temelj in ne bilo bi ga treba sedaj šele „de-

mokratizirati“. „Slovenec“ je torej hotel udariti po Ganglu, pa je udaril le samega sebe po zobeh. Če bivši zagovornik splošne in enake volilne pravice sedaj iz nje norca brije, je to stvar okusa, ako pa misli klerikalni monitor, da je s tem, ker je Ganglov predlog dne 19. t. m. padel, padla pod klop tudi v tem predlogu izražena ideja, se silno moti, ker bo nepopadena splošna in enaka volilna pravica prejalnej nastopila svojo zmagonosno pot tudi v deželne zbere, če bo to klerikalcem ljubo ali ne. — Sploh je „Slovenec“ poročilo o tej seji deželnega zbora sirovo in neresnično. Odgovorna za to sta dr. Lampe in dr. Žitnik, ki sta pisala to poročilo. „Slovenec“ piše, kakor bi bil dr. Šusteršič odgovarjal Ganglu: „Poslanec Gangl seveda stoji neizprosno in neomajano na stališču ženske, ki mokra do kože, vedno še kliče: Postrizeno! Postrizeno!“ — Teh besed dr. Šusteršič ni govoril, podtika mu jih le jezikavi „Slovenec“ poročevalec, ki izbija ob tako resnem in velevažnem predmetu neumestne in neumne dovpite! Iz tega se vidi, koliko mu je na stvari sami. Vsa debata je bila dostojna, to moramo odkritosrečno priznati. Izvzeti moramo seveda Jakliča, ki je zaklical Ganglu: „Tvoji učitelji so bili vedno proti nam, ki smo se borili za splošno in enako volilno pravico!“ Posl. Gangl mu je seveda takoj odgovoril, da to ni res, ker se je „Učit. Tov.“ glasilo teh „Ganglovih učiteljev“, že pred leti zavzemal za splošno in enako volilno pravico. (Glej „Učit. Tov.“ z dne 10. febru- arja 1906!) Neresnično je nadalje poročilo „Slovenec“, da je Gangl neutemeljeno napadal S. L. S. Kdor prebere govor, vidi, da ni nikogar napadal, temveč mora pritrđiti splošni sodbi, da je Ganglov govor v zor dostojnosti in stvarnosti. To priznavajo celo njegovi nasprotniki, le tisti ne, ki jih je slepila in glušila politična strast. To velja tudi glede Lampetovega medklica, da ni mogoče, da bi bili idrijski naprednjaki in socialni demokrati solidarni glede Ganglovega predloga. Prihodnji teden skliče Gangl v Idriji javen shod. Dr. Lampe naj pride tja, pa bo videl, kako mislijo Idričani, tisti namreč, ki so volili Gangla. — V sklepnem govoru je omenil deželni predsednik baron Schwarz, da se bo moral deželni zbor baviti tudi z regulacijo učiteljskih plač. Nujnost te regulacije priznavajo sedaj vse stranke, to so povedali Ganglu njih zastopniki, treba samo skupnega dela, treba samo dobiti vire v pokritje stroškov, ki bi po temeljiti regulaciji znašali okroglo milijon kron. Do jesenskega zasedanja je dovolj časa. Na delo!

Ustanovni zbor „Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ se vrši dne 28. t. m. v Celju v Nar. domu ob 4. uri popoldne. Dosedaj je pristopilo že 35 društev, med temi tri s Koroškega. To je vsekakor lep začetek. Pristop k ustanovnemu zboru ima vsakdo, glasovati (voliti) pa imajo pravico le odposlanci pristopivših društev. Ker je na dnevnem redu več zanimivih predavanj, je želeli, da se ga vsakdo udeleži, kdor le more. — 28. t. m. je v Skalni kleti prosta zabava z godbo, plesom, petjem itd. Kaj pa Kranjska? „Zveze narodnih društev“ že imajo na Goriškem, Štajerskem in Koroškem, ali naj Kranjska zaostane? Ali naj prepustimo mirne duše Kranjsko klerikalnim mrežam, t. j. „Krščansko socialni zvezi“? Na delo torej, ker resnobni so dnovi!

Deželni odborik dr. E. Lampe je v velikih skrbeh, kje bo g. deželni predsednik dobil denar za izboljšanje učiteljskih plač. Mi smo mnenja, če se je dobil denar za izboljšanje duhovniških plač, se bo moral dobiti tudi za izboljšanje učiteljskih plač; kje, to je pa naloga in dolžnost poslancev, v prvi vrsti pa deželnih odborikov.

Prošnja. Ker moram plačati račun tiskarnici in knjigovezu, prosim vse tiste, ki so knjigo „Slep ali ubezen“ sprejeli in obdržali ter je še niso plačali, da mi blagovolijo sedaj 1. julija gotovo poslati ta malenkostni znesek, ki so zaradi njegove neznanosti najbrže nanj pozabili. A. P.

Slava cesarju Francu Jožefu I! Pod tem naslovom je izdalo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ v proslavo vladarske 60 letnice Nj. Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. krasno spevoigro, ki jo je za šolske slavnosti ob priliki praznovanja in proslavljanja cesarjeve vladarske 60 letnice sestavil Emil Adamič, učitelj v Kamniku. Partitura, obsezojoča 52 strani, z deklamacijami in podstavljenim besedilom velja 5 K, s poštnino 20 h več. Besedilo za učence je pa izšlo v posebni knjižici, ki velja 20 h. Partitura in besedilo za učence se naroča v „Učiteljski tiskarni“.

Iz Cerkelj pri Krškem. Tukajšna šolska mladina proslavi dne 1. julija šestdesetletnico cesarjevega vladanja. Govor, petje, deklamacije, igre in pogoščenje otrok.

Učiteljsko društvo postojnskega okraja priredi v proslavo 60 letnega vladarskega jubileja Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. dne 27. junija 1908 slavnostni koncert s prijaznim sodelovanjem slav. postojn. salonskega orkestra v vel. dvorani Narodnega hotela v Postojni. Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Vstopnina 1 K za osebo. Čisti dohodek je namenjen „Učiteljskemu konviktu v Ljubljani“, zato se preplačila hvaležno sprejemajo. Po dokončanem obširnem vzporedu prosta zabava in ples.

Listnica uredništva.

Okrajnim učiteljskim društvom. Nekatera okrajna uč. društva nam pošiljajo svoja poročila — zlasti naznanila zborovanj — tako porno, da jih ne moremo priobčiti. Taka obvestila bi paš lahko dobili že teden prej, ne pa zadnji trenutek, ko je list zaključen ali pa ocelo že v stroju. Ako je društvenim vodstvom kaj na tem, da pravočasno objavimo vabila k zborovanjem, naj nam jih tudi pravočasno pošljejo. Vsaka jesa na nas je neopravičena, ker so krivi društveni poročevalci, ne pa mi!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 715. Kranjsko. 129 2—1

Na mestni slovenski deklilki osemrazrednici v Ljubljani je stalno popolniti mesto učiteljice s sistemizovanimi prejemki.

Prosilke za omenjeno službeno mesto naj službenim potom svoje pravilno opremljene prošnje vlagajo pri podpisane o. kr. mestnem šolskem svetu Ljubljanskem

do 17. julija 1908.

Zakasnele ali pa pomankljive prošnje se ne bodo pri oddaji službe vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 17. junija 1908.

St. 685. 123 2—2

Veled razpisa o. kr. dež. šolskega sveta z dne 7. t. m. pod št. 2723 je na II. mestni deški ljudski šoli za dobo dopusta sedanega nadučitelja v popolnitev razpisano službeno mesto

nadučitelja extra statum s sistemizovanimi prejemki.

Prosilci za to službeno mesto naj svoje s potrebnimi dokazili opremljene prošnje predpisanim potom do 12. julija t. l.

vlagajo pri podpisane o. kr. mestnem šolskem svetu.

Zakasnele ali pa pomankljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 12. junija 1908.

St. 904. 130 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli v Polici se razpisuje s tem učno mesto v stalno oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. julija 1908.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 14. junija 1908.

St. 1669. 131 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli v Stopičah se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljska služba.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 12. julija 1908.

C. kr. okr. šolski svet Rudolfovo, dne 14. junija 1908.

St. 1263. 132 1—1

V Krškem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska služba v Veliki Dolini, voditeljska služba na enorazrednicah na Branskem Kalu in na Dobrovcu in učiteljske službe na ljudskih šolah v Buški, St. Jurju, Veliki Dolini in Velikem trnu v stalno nameščenje, učiteljska služba v Radečah v stalno oziroma začasno nameščenje in dve učiteljski službi v St. Jerneju v začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. julija 1908.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Opomni se, da se bodo oziralo pri razpisanih službah v St. Jerneju, Branskem Kalu, Dobrovcu, Radeču in Veliki Dolini le na moške prosilce.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 12. junija 1908.

Stajersko. 128 1—1

V šolskem okraju Gornja Radgona se z začetkom šolskega leta 1908/09, t. j. 15. septembra 1908 namesti na petrazredni v II. plačnem razredu stoječi ljudski šoli pri Kapeli, pošta Radenci, služba učitelja s prostim stanovanjem in sicer stalno, oziroma tudi začasno.

Obih deželnih jezikov popolnoma zmožni prosilci za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 20. julija t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Kapeli, pošta Radenci.

Okrajni šolski svet Gornja Radgona, dne 16. junija 1908.

Stajersko. 128 1—1

V šolskem okraju Ljutomer se začetkom šolskega leta 1908/09, t. j. 15. septembra 1908 nameste sledeče učiteljske službe:

1. na petrazredni v II. plačnem razredu stoječi ljudski šoli pri Sv. Križu pri Ljutomeru, pošta Križevci, služba učitelja, in sicer stalno, oziroma začasno.

2. na petrazredni v II. krajnem razredu stoječi Franc Jožefovi deški šoli v Ljutomeru-okolica služba učitelja, eventualno učiteljice in sicer samo začasno.

Obih deželnih jezikov popolnoma zmožni prosilci, oziroma prosilke za eno teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 20. julija t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Ljutomer, dne 16. junija 1908.

127—1

Cenovnik zastoj in poštnine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur 31

52—26

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urur in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.